

יידיש היינט צו טאג אין ישראל, פוילן און אוקראינע

Jiddisch i dagens Polen, Israel och Ukraina

“Jiddischister är hundra akademiker, som åker runt i världen och träffar varandra, övertygade om att alla människor pratar jiddisch”. En sådan besk definition gav mig en gång Avrom Lichtenboym från Buenos Aires då han föreläste i Warszawa på ett jiddischseminarium. Och om någon borde veta så är det han - en av de mer kända figurerna i den ganska lilla jiddischvärlden. I den återkommer ständigt samma namn på kongresser, seminarier och symposier om *mameloshn*...

2014 års jiddischseminarium i Warszawa hade ett rekordstort antal deltagare: 56 stycken från flera världsdelar. De flesta var dock unga studenter från Polen och Ukraina.

Huvudföreläsarna i de mer avancerade grupperna var i år Paul Glasser (Hershl Glezer) från New York och Natalia Krynicka från Sorbonne respektive Bibliothèque Medem i Paris. Deras ämnesval var främst jiddischlitteratur; en föreläsningsserie hade titeln “Den främmande i jiddischlitteraturen”.

Andra lärare för nybörjare och elever på medelnivå var kompetenta och erfarna polska akademiker med jiddisch och hebreiska som specialitet.

det inte finns någon jiddisch på gymnasienivå, men att enstaka grundskolor kan erbjuda någon form av jiddischkurs.

Olha Kolesnyk och Oleksij Chebotarov från Zhitomir och Lviv

Hur ser det då ut i Ukraina? Jag frågade två unga studenter, som båda menade att det där inte finns något folkligt intresse för språket eller kulturen. Jiddischstudier på universitetsnivå är knuten till ämnet historia och ses av de flesta mest som ett medel att göra en akademisk karriär eller att kunna studera ämnet utomlands. Olha nämnde dock att det finns ett omfattande, men obearbetat arkivmaterial på jiddisch i Kiev, vilket förstås är lockande...

Ofra Kidron och Haya Kushnir från Tel Aviv

Ofra och Haya från Israel har jag mött tidigare på seminariet i Warszawa, då de tillsammans med Sarita (Sarele på spanska) presenterade sig som *di dray bobes*, de tre mor-eller farmödrarna; i sanning tre fräscha och mycket duktiga damer, som verkligen imponerade med sina kunskaper i sitt första modersmål. Alla hade de sina rötter i Polen, även om ingen var född där.

I år bad jag Haya att berätta om situationen för jiddisch i Israel. Jag visste ju att hon haft kurser i det språket under många år, lärare som hon var. Hon sa att det ser ganska mörkt ut, att medelåldern i hennes grupper om 30-40 deltagare är närmare 70 år och att vad hon själv kunde erinra sig, ingen av dessa jiddischälskare har barn, som talar eller förstår jiddisch. Hon berättade vidare att det nu finns jiddischundervisning på universitetsnivå i endast tre universitet mot tidigare fem. Grupperna är så små att man måste “samköra” undervisningen. Vidare visste hon att

Kobi Weitzner från Warszawa

Kobi Weitzner förvaltar väl sitt ashkenasiska arv på sin saftiga Warszawadialekt. Född i Israel och uppvuxen i Antwerpen “återkom” han, efter att ha arbetat på Forvertsredaktionen i New York, till sin fädernestad. Som fil dr i teatervetenskap är han knuten till den Judiska Teatern i Warszawa. Han är jiddischkorrespondent både i text och ljud för tidningarna Forverts (New York) och Dos yidishe vort (Warszawa). Kobi arbetar också med barnteater - på jiddisch förstås...